

KLIMABEVÆGELSENS POLITISKE PLATFORM

Klimabevægelsens politiske platform vedtaget på landsmødet
søndag den 27. september 2009.

Den globale klimakrise accelererer og nødvendiggør tilstrækkelig handling –
NU!

Den globale opvarmning går hurtigere end de fleste havde troet, og selv forudsigelserne i den seneste rapport fra FN's Klimapanel (IPCC) overgås af virkeligheden. Allerede nu plages store dele af verden af et klima som er gået amok med alvorlig tørke, ekstreme oversvømmelser og voldsomme orkaner. I første omgang er det verdens fattige der rammes, og vi ser nu både hungersnød, borgerkrige, folkevandringer og klimaflygtninge som følge af klimaforandringerne.

Hidtil har jordens økosystem mildnet virkningerne af menneskers udledning af drivhusgasser ved at optage og lagre en stor del af disse. Men jordens absorptionskapacitet aftager nu hurtigt: Når havene bliver varmere, optager de mindre kuldioxid. Visse jordområder begynder at afgive kuldioxid, og de gigantiske metanlagre i Sibirien antages at være ved at åbne sig. Den hastigt smeltende havis omkring Nordpolen sænker albedoeffekten (refleksion af sollys), og afskovningen af regnskov sænker klodens mulighed for at lagre CO₂. Disse processer er startet tidligere end beregnet, og der er frygt for at vi nærmer os såkaldte "tipping points", et stadie hvor virkningerne bliver selvforstærkende, og hvor det så kræver endnu større indgreb for at undgå temperaturstigninger og klimaforandringer.

Vi er nu i en egentlig klimakrise, og der er en overhængende risiko for klimaforandringer som løber af sporet. Samtidig opstår der et utal af nye muligheder for at forny vores samfund i en bæredygtig og mere rationel retning.

Der er ingen tid at spilde. Vi mennesker må holde op med at forbruge fossile brændstoffer, stoppe vores massive udledning af drivhusgasser og bremse den massive rydning af skovarealer. Hvis vi med det samme begynder at omstille os til et samfund uden fossile brændstoffer, kan de værste skader stadig undgås.

Vi lever lige nu i en tidsepoke hvor vores planet står på vippen og hvor vi skal træffe et valg: Skal den menneskeskabte opvarmning og den medfølgende globale økologiske katastrofe have lov at fortsætte, eller skal vi foretage en radikal kursændring og bevare et sundt miljø der sikrer vores og vores efterkommeres levevilkår? Skal vi sidde fast i vores gamle sociale rutiner og med fortidens fossiltunge industri, eller skal vi udvikle og udbrede nye bæredygtige livsformer og tidssvarende teknologier?

De kommende generationer kan meget vel komme til at se tilbage på den tid vi lever i, som den tid da fremtiden blev afgjort.

Derfor er det med stor frustration vi ser hvor langsomt klimaarbejdet går, både i Danmark og i resten af verden. Vor viden fortæller os at en radikal omstilling skal begynde nu, men i stedet ser vi hvordan der fortsat investeres i langlivede infrastrukturløsninger der indebærer forbrænding af fossile brændstoffer: i etablering af kulkraftværker og motorveje, i udbygget flytrafik, i ny infrastruktur til udvinding, transport og brug af fossile brændsler, såsom etablering af nye kulminer og udlægning af nye gasledninger. Denne type

satsninger må stoppe. I stedet må samfundet organiseres så behovet for fossile brændstoffer mindskes drastisk.

Vi har en etisk forpligtelse til solidarisk at hjælpe vores medmennesker i de lande som allerede nu gennemlever humanitære katastrofer på grund af menneskeskabte klimaforandringer. Vi har desuden et etisk ansvar for at sikre vores børn og fremtidige generationers behov, herunder ved at udøve den størst mulige hensyntagen til kloden og dens økosystemer, natur, miljø, dyr og planter.

Vi har således en klar forpligtelse til i så vidt omfang som muligt at undgå påvirkning af økosystemerne for dermed at opretholde en mangfoldig og ægte natur. Ansvaret for at varetage løsningen af klimakrisen skal tillige fordeles efter evne, og vi har i Danmark som del af den rige vestlige civilisation en særlig etisk forpligtelse til at påtage os vores byrde, dels ved at sikre en bæredygtig global udvikling og en tilstrækkelig reduktion i udslippet af drivhusgasser, og dels ved at bidrage med den nødvendige hjælp til at sikre at berørte befolkninger påvirkes mindst muligt af klimaforandringerne.

Vi vil ikke nøjes med mindre end en klimapolitik der tager videnskaben alvorligt. Klimaet skal være en overordnet prioritering, for hvis vi ikke klarer denne udfordring, risikerer vi at miste alt andet.

Intet sker af sig selv. Hvis politikerne og andre beslutningstagere skal tænke fremadrettet, kræves der folkebevægelser som sender et klart og tydeligt signal: Vi insisterer på handling NU!

I Danmark har længe manglet en bevægelse som kan samle alle dem der vil arbejde fremadrettet med klimaspørgsmål. Det er med dette formål Klimabevægelsen er oprettet.

Vi er åbne for alle der vil bakke op om vores målsætning, uanset hvilken politisk eller religiøs holdning man har, eller hvilke andre livsanskuelser man bekender sig til. Vi vil være medborgernes og det civile samfunds stemme, en aktiv kraft for den nødvendige omstilling. Vi dikterer ikke i detaljer, hvordan politikken skal føres eller hvad vore medlemmer skal mene i forskellige spørgsmål. Men vi ved at den nuværende politiske konsensus, med nærmest uindskrænkede individuelle forbrugsvalg og rene markedsløsninger, ikke vil være tilstrækkelig.

Vi må have en ny politik som udstikker rammerne for en handlingsplan som er retfærdig og tilstrækkelig til at redde kloden fra klimaforandringer. Denne nye politik skal også åbne muligheder for en ny global grøn økonomi, hvor alle politiske tiltag gennemføres i nødvendig respekt for natur og mennesker.

De globale mål er:

En ansvarlig klimaaftale nødvendiggør globale reduktioner i drivhusgasudslippet i størrelsesordenen 80-90 % inden år 2050. Det langsigtede mål er et indhold på højst 350 ppm CO₂ i atmosfæren for at sikre at de globale temperaturstigninger fastholdes under + 2 grader celsius.

De nationale mål er:

Danmark skal i år 2035 have en energiforsyning drevet af vedvarende energi, og skal - som et af verdens rigeste lande - reducere sit drivhusgasudslip med 6 % årligt og med mindst 90 % i 2050 i forhold til 1990.

På de følgende sider redegøres nærmere for hvordan målene skal søges nået.

I vores politiske platform foreslår vi følgende tiltag:

1. Danmark skal i år 2035 have en energiforsyning drevet af vedvarende energi, og skal - som et af verdens rigeste lande - reducere sit drivhusgasudslip med 6 % årligt og med mindst 90 % i 2050 i forhold til 1990

1.1 Politisk målstyring

Et klimabudget med årlige udledningsmål skal fastlægge en ramme for organiseringen af et samfund uden brug af fossile brændstoffer. For at omstillingen af vores energiforsyning kan ske så smertefrit som muligt, må vi starte nu. Jo længere vi venter, jo større og mere dramatisk vil omstillingen blive.

Samtidig har vi ikke andet valg end at være åbne for yderligere sænkning af de årlige udledningskvoter fremover, hvis den nyeste forskning viser at det bliver nødvendigt. Vi ved at enhver yderligere udsættelse af en resolut indgriben forværrer klimakrisen yderligere.

Som et af de rigeste lande i verden, og med et stort medansvar for den CO₂ som allerede er udledt i atmosfæren, bør Danmark sammen med andre rige lande gå i spidsen for at nedbringe udslippet af drivhusgasser. Danmark bør reducere sine udledninger af CO₂ og andre drivhusgasser med 6 % årligt, og det langsigtede mål bør være højst 1-1½ ton CO₂-ækvivalent per dansker per år, i år 2050, svarende til mindst 90 % reduktion i forhold til 1990.

Ved en gennemgribende klimaudredning må Danmarks samlede påvirkning indregnes, ikke bare de fysiske udledninger som finder sted inden for vore grænser. Vore fodaftryk i verden vokser når stadig flere af de varer vi handler med produceres i andre områder, hvor der ofte er en stor udledning af CO₂. En forbrugsbaseret udledningsredegørelse – hvor også produktion i forbindelse med eksporterede og importerede varer, samt flyrejser, skibstrafik og anden international transport indgår – bør foretages snarest inden for hele EU og gøres til standard for en international udredning af drivhusgasudledninger.

CO₂-nedskæringerne bør projekteres i et treårigt klimabudget med samme status som statsbudgettet og afstemmes hvert tredje år. Det skal fordeles retfærdigt. De fattigste skal rammes mindst, mens den tungeste byrde pålægges de største forbrugere af fossile brændstoffer, som i reglen er dem med de største indkomster.

Nationalt som globalt vil overgangen til et samfund uden anvendelse af fossile energikilder forandre vores måde at leve på. Der skal stilles spørgsmålstejn ved og ændres på indlærte mønstre, så nødvendige nedsættelser af CO₂-udledning kan finde sted inden for alle områder.

Det indebærer blandt andet:

1.2 Nedsættelse af energiforbruget

Ganske vist findes der nærmest uudtømmelige kilder til vedvarende energi via sol, vind, bølger og jordvarme (geotermi), - men en fuldt udbygget struktur til anvendelse af en

højere andel vedvarende energi ligger længere ude i fremtiden end vi har tid til at vente på. Dette indebærer at for at nå klimamålene må den rige verdens forbrug af energi mindskes. Energibesparelser og energieffektivisering er i øvrigt meget hurtige at implementere, og er både billige og rentable at gennemføre.

1.3 Omlægning af landbruget til klimaneutralitet

Reduktion af CO₂-belastende produktion af fødevarer

Landbruget har et meget højt forbrug af pesticider, kunstgødning og energi, og bidrager globalt til 25 % af verdens CO₂-udslip. Vi må vende landbruget om til et system der fremmer optaget af CO₂ i jorden og dermed mindsker atmosfærens koncentration af drivhusgasser. Det bliver nødvendigt at gøre landbruget mindre afhængigt af fossile brændstoffer, samt at mindske det antal husdyr der udleder metan.

Miljøbelastende produktion af fødevarer – for eksempel kød, som i dag skaber en stor del af drivhusgasserne – må nedsættes til gavn for en så CO₂-fri produktion som muligt. Produktion af kødforbruget står i dag for ca. 18 % af den globale menneskelige udledning af drivhusgasser.

Produktion af drivmidler til transportsektoren er ikke løsningen

Vi ved allerede at produktionen af bioethanol og biodiesel truer fødevaresikkerheden og regnskovenes betydningsfulde evne til at neutralisere CO₂. Hvis vore dages forbrug af fossile brændstoffer helt skulle erstattes af biobrændsel, skulle en urimelig stor del af landbrugsområderne udnyttes, med deraf følgende fødevareprisstigninger og sultproblemer. Biobrændsel kan derfor ikke være mere end en delvis løsning på klimakrisen. Der skal således ikke afsættes yderligere landbrugsareal til produktion af bioethanol og biodiesel. Derimod ville indførelsen af eldrevne tog og biler kunne reducere klimabelastningen fra transportsektoren betydeligt, især hvis strømforsyningen bliver bæredygtig.

Begrænsning af biomasse til energiforsyning

Biomasse kan indgå i den lokale energiforsyning i begrænset omfang, såfremt den ikke fortrænger fødevarerproduktion. Det er samtidig centralt at Danmark aktivt tager afstand fra afskovning og ikke-bæredygtig skovdrift.

Prioritering af lokal produktion frem for fjerntransport

Landbrugsproduktionen bør generelt planlægges således at transporten til forbrugeren bliver så kort som mulig. I valg af afgrøder bør der i videst muligt omfang tages hensyn til hvilke sorter der bedst trives i lokalområdet samt i hvilke årstidsbestemte vejrforhold.

Massiv opprioritering af CO₂-sinks

I Danmark og globalt skal der sættes markant på at hindre yderligere fældning og afbrænding af regnskov og andre biosystemer som optager CO₂ fra atmosfæren, og der bør sættes massivt på etablering af skov og anden vedvarende biomasse.

1.4 Stramning af energisparekrav til eksisterende byggeri og nybyggeri

CO₂-neutralt nybyggeri fra 2010

Vore bygninger sluger unødvendigt megen energi. Allerede i dag findes intelligent byggeri, hvor behovet for energitilførsel udefra er ubetydelig – eller deciderede "plus-huse", der giver mere energi fra sig end de forbruger. Byggereglerne må hurtigt revideres så den slags løsninger sættes i system, og vi får CO₂-neutralt nybyggeri allerede fra 2010.

Renovering af den nuværende boligmasse

Samtidig bør renoveringen af den nuværende boligmasse stimuleres med henblik på en effektiv energihusholdning. Vi skal have omfattende energirenovering af alle bygninger inden 2040. Den indsats skal koordineres, og der skal være god kommunikation mellem de forskellige byggefag for at sikre den højeste mulige grad af effektivitet og bæredygtighed, samt for at undgå dobbeltarbejde.

Boligskat skal afhænge af energiforbrug

Den slags storstilede omstillinger er ikke bare nødvendige på grund af klimamæssige hensyn. De skaber også store muligheder for nye arbejdspladser. Boligskatten bør knyttes til energimærkning. Der bør gives mere støtte og bedre lånemuligheder til energirenovering.

1.5 Byplanlægning der reducerer transportbehov

I dag er der overvejende tendens til uhensigtsmæssig udbredelse af bymæssig bebyggelse med lav befolkningstæthed, - resultatet er et evigt stigende transportbehov og især anvendelsen af privatbil. Fremover skal byplanlægningen indrettes med sigte på at skabe lokaliseringmønstre der reducerer transportbehovene, især anvendelsen af privatbil.

Dette betyder en mere koncentreret og koordineret byudvikling, hvor den hidtidige byspredning afløses af en vis fortætning, således at de væsentligste gøremål kan foretages inden for cykelafstand. Byggeri af de areal- og energikrævende parcelhuse må reduceres. Vi skal desuden væk fra rene erhvervs- og boligområder, i stedet skal der sættes på en blanding af boligmasse og erhvervsliv.

1.6 Udvikling af nyt transportsystem

Satsning på skinnetransport - ingen nye motorveje

Der er ikke plads til fejlsatsninger, som låser os fast i en endnu mere energiintensiv samfundsstruktur. Som det første oplagte skridt bør samtlige planer om nye motorveje droppes og i stedet skal der sættes på udbygning af skinnetransport. En kommende Fehmernforbindelse bør derfor udelukkende baseres på skinnetransport.

Etablering af attraktiv kollektiv trafik

I landsbyerne findes der endnu ikke det samme alternativ til bilen, men i storbyerne kan biltrafikken mindskes radikalt og den privatbilisme der baseres på fossile brændstoffer udfases. Her må infrastruktur- og trafikplanlægningen konsekvent stille mod en udbygget og mere attraktiv kollektiv trafik, og forudsætningerne for gang- og cykeltrafik forbedres markant. Den kollektive trafik og cykeltrafikken skal eksempelvis have forkørselsret frem for biler. En væsentlig del af løsningen vil være etablering af letbaner i de største danske byer. Samtidig skal der gradvis ske en udfasning af kørselsfradraget for fossilt drevne transportformer.

Reduktion af international lastbils-, skibs- og flytransport

Det hurtigt voksende udslip fra lastbils-, skibs- og flytransport skal begrænses. Med store investeringer i hurtig og pålidelig togtrafik kan flyvning helt erstattes inden for hele Europa. Eksempelvis skal Danmark således ikke udbygge Kastrup Lufthavn yderligere med en ny terminal. International flytransport og søfart er i dag helt undtaget for både CO₂-beskatning og moms. For flytrafikken endda på trods af at udledningen af CO₂ i de højere luftlag giver en netto drivhuseffekt som er ca. 3 gange større end ved jordoverfladen. Danmark må i internationale fora arbejde kraftigt for at undtagelserne snarest fjernes. Der

bør arbejdes for at levere bedre og billigere togforbindelser, mens flytransport skal gøres markant dyrere.

1.7 Koordineret nedlukning af forurenende industri og fuld støtte til de påvirkede arbejdere

For at sikre en bred opbakning til ovenstående reformer og undgå socialt kaos skal der selvfølgelig tages hensyn til de mennesker der i dag arbejder i fossiltunge og forurenende industrier. De lønmodtagergrupper der bliver arbejdsløse i de CO2-tunge brancher må sikres med fordelagtige arbejdsaftaler, en smidig omskoling og fuld økonomisk støtte i overgangen til en ny karriere i den bæredygtige industri. Samtidig må vi satse på - og investere i – skabelsen af hundrede tusindvis af nye grønne jobs, som kan tage imod den lediggjorte arbejdskraft.

1.8 Vugge-til-Vugge / Intelligent forbrug af naturressourcer

Vores nuværende forbrugskultur under mottoet ”brug og smid væk”, og med afbrænding eller deponering af affald i et gigantisk omfang, er i direkte modstrid med ambitionen om sikring af en bæredygtig udvikling. Vores forbrug af naturressourcer bør foregå langt mere intelligent og nænsomt. Ambitionen bør være at vores forbrug i princippet bliver ”en strøm af ressourcer og komponenter som indgår i en ubrudt cyklus” (dvs. vugge-til-vugge filosofien), således at behovet for afbrænding og deponering fjernes.

Introduktionen af konceptet vugge-til-vugge skal opprioriteres markant ved øget forskning og udvikling, og ved ændring af skatter, tilskud og afgifter for produkter som ved en statskontrolleret mærkning kan dokumentere at de opfylder veldefinerede krav til vugge-til-vugge filosofien.

1.9 Uddannelse og ambassadørroller

Praktisk undervisning i bæredygtighed skal indføres i bredt omfang i hele vores uddannelsessystem, således både i folkeskolen, på erhvervsuddannelser og gymnasier, og naturligvis på alle videregående uddannelser. Dette skal foregå via konkret undervisning, men også indgå i alle relevante tværfaglige, kreative og praktiske projekter. De offentlige institutioner skal være rollemodeller og udarbejde en indkøbspolitik som tilgodeser bæredygtighedsprincippet.

2. Dansk og global satsning på ny og klimaintelligent energiteknik

Øget satsning på forskning og udvikling af vedvarende energi

Vedvarende energi og en betydelig mere effektiv energianvendelse er nødvendige for at opnå en langsigtet og holdbar udvikling, men satsningen på ny og klimaintelligent teknik går for langsomt. Elektricitet fra solkraftværker i verdens ørkener og andre steder har for eksempel et stort potentiale, men energiselskabsgiganterne synes at ignorere teknikken. Her bør statslige initiativer tage teten; dette gælder også bølgekraft, vindkraft og andre uudnyttede muligheder for vedvarende energikilder. Ligeledes bør statslige initiativer forberede elnettet, så det hele tiden er klar til at modtage en stærkt voksende andel vedvarende energi.

Stop for udgravning efter fossile brændstoffer

Et andet oplagt udspil er at indføre et moratorium (øjeblikkeligt stop) for al ny udgravning efter fossile brændstoffer i Danmark. Alt hvad der graves op vil bidrage til den globale opvarmning. Vi forlanger at den siddende regering fremlægger en detaljeret tidsplan for

udfasningen af fossile brændsler i Danmark. Så længe vi ikke har en teknik til at anvende energien uden at ødelægge klimaet, må den fossile energi blive under jorden, – om det så er olie eller naturgas i Nordsøen. Ligeså bør Danmark sørge for at alle vores tilskud til fossil energi, også via organer som Verdensbanken, øjeblikkeligt afbrydes.

Omlægning af skatter og afgifter

I Danmark og globalt bør der foretages en drastisk omlægning af afgifter og skatter, således at alle indirekte omkostninger ved forbrug af fossile brændsler indgår i den reelle pris. Staten skal ligeledes fremme udvikling af ny teknologi ved at give tilskud til eller sænke afgifterne på ny og mere klimavenlig teknologi.

CCS er ikke en løsning

En satsning på forskning og udvikling af Carbon Capture and Storage (CCS) teknologi binder en urimelig stor del af vores ressourcer på en teknologi som fastholder en energiforsyning baseret på fossile brændsler og bremser udvikling mod nye vedvarende teknologier. Teknologien er formodentlig en af de dyreste CO₂-reducerende teknologier, og den er desuden forbundet med en række uafklarede risici omkring sikkerheden af deponeringen. CCS-teknologien er endnu langt fra moden til blive ibrugtaget, og den vil derfor ikke kunne nå at bidrage til at skabe de nødvendige reduktioner som skal foretages i de kommende 10-15 år. Derfor bør der ikke satses på forskning og udvikling af CCS med offentlige midler, ligesom CCS ikke bør indgå som en afbødningsmulighed i Kyoto-protokollen og dens eventuelle afløser.

- og det er atomkraft heller ikke

Atomkraft er en endog meget etablerings- og driftstung energikilde, som i udstrakt grad kun er økonomisk rentabel pga. en række økonomiske støtteordninger. Atomkraft er desuden forbundet med en række meget betydningsfulde risici, herunder fare for nedsmeltning af kraftværker, spredning af atomvåben, terrorhandlinger og deponering af radioaktivt affald. Etablering af atomkraft tager desuden så lang tid, at den ikke kan nå at bidrage til at skabe de reduktioner som er nødvendige i de kommende 10-15 år. Atomkraft er i dag en meget væsentlig energiforsyningskilde i en række vestlige lande. Dette til trods, så bør atomkraft som energikilde fra de eksisterende værker udfases i takt med at energien kan produceres med vedvarende teknologier. Globalt og i Danmark bør offentlig støtte til udvikling og udbygning af atomkraft udfases.

En anden væsentlig ulempe er at atomkraft er alt for dyr. Vedvarende energikilder som vindkraft, biomasse og geotermisk energi er langt billigere end atomkraft, selv når man tager højde for at der skal investeres i forskellige former for lagringsteknologier, som kan sikre at der også er elektricitet når vinden ikke blæser. De officielt rapporterede omkostninger ved atomkraft, som næsten altid stammer fra World Nuclear Association, er udtryk for ønsketænkning og spin fra atomkraftindustrien (og de lande som huser den), snarere end de reelle priser. De tal som er sluppet ud fra det finske atomkraftprojekt viser f.eks. omkostninger af en hel anden størrelsesorden end dem man skulle forvente, hvis de officielt rapporterede priser for a-kraft stod til troende.

Endelig er der kæmpestore praktiske og etiske problemer omkring sikker lagring af atomaffald samt de muligheder for at bygge atomvåben som kernekraft fører med sig. Disse ting er svære at prissætte, hvorfor man normalt ikke gør det. Tages disse ting med ind i analysen, fremstår atomkraft som endnu mere uattraktiv - økonomisk såvel som politisk.

3. En ansvarlig klimaaf tale nødvendig gør globale reduktioner i drivhusgasudslippet i størrelsesordenen 80-90 % inden år 2050. Det langsigtede mål er et indhold på højst 350 ppm CO₂ i atmosfæren for at sikre at de globale temperaturstigninger fastholdes under + 2 grader celsius

Globale reduktionsmål

En forudsætning for at stabilisere klimaet er at verdens lande enes om vidtgående CO₂-nedsykæringer med kontrolsystemer, så hver nation kan stole på at de andre udfører deres del af aftalen. Danmark må i alle internationale fora arbejde for et gennembrud i FN's klimaarbejde. Det langsigtede mål er at koncentrationen af CO₂ skal komme ned på maksimalt 350 ppm (i forhold til det nuværende [2009] niveau på ca. 387 ppm. Vores målsætning er desuden at den samlede temperaturforøgelse ikke må overstige 2 grader celsius over førindustrielt niveau.

De hidtidige forsøg på at starte en international klimapolitik er i praksis mislykkedes. Efter Kyoto-aftalen har vi nu behov for en aftale der skaber håndfaste CO₂ nedsykæringer på langt sigt. Den store udfordring er inden år 2050 at mindske verdens udledning af CO₂ i størrelsesordenen 80-90 procent ift. 1990, hvilket forudsætter at vi straks stopper med at grave os ned i fossiltunge strukturer.

Den næste aftale skal også være global – alle lande skal medvirke i anstrengelserne – og den skal være retfærdig. Det er de rige industrilande der bærer det historiske ansvar for den opståede situation og den mængde drivhusgasser der allerede i dag findes i atmosfæren, og de er stadig skyldige i de mest ekstreme CO₂-udledninger per indbygger. På den anden side rammes fattige mennesker i udviklingslandene hårdest af klimaforandringer. I-landene må derfor være deres ansvar bevidst og påtage sig den største del af CO₂-reduktionerne. De kan aldrig kræve af verdens fattige lande at de skal påtage sig samme byrde, og disse vil heller aldrig kunne godtage noget sådant.

En global klimaaf tale bør være retfærdig – eller slet ikke indgås. De fattige lande har ret til udvikling og til en høj levestandard, men samtidig behøver de ikke at gentage industrilandenenes fejltrin. Via et balanceret og omfattende program kan de få støtte til at udvikle et så holdbart energigrundlag som muligt. De midler som benyttes i dag er forsvindende små: her behøves et akutprogram på mange milliarder. En sådan teknologioverførsel fra de rige og udviklede lande til de fattige udviklingslande bør finde sted samtidig med at man skærer ned på verdens totale CO₂-udslip. Nøjagtigt hvordan en global klimaaf tale skal se ud er et åbent spørgsmål. Det centrale er at CO₂-nedsykæringerne bliver så omfattende at verden i løbet af to til tre årtier nærmer sig en fossilfri verdensøkonomi, og at alle mennesker til sidst får samme mulighed for en anstændig økonomisk levestandard.

4. Forureneren betaler: Global regulering af prisen for udledning af CO2 og drivhusgasser

For at sikre en fælles indsats på globalt plan er det nødvendigt (dog ikke tilstrækkeligt) at etablere en global regulering af prisen for udledning af CO2 og drivhusgasser baseret på "forureneren betaler"-princippet.

CO2-skat eller et kvotehandelssystem?

To mekanismer er blevet foreslået: en CO2-skat og et kvotehandelssystem. Der er dog debat om begge mekanismers effektivitet og etiske grundlag. Klimabevægelsen vil fortsat deltage i debatten.

En global skat på CO2 ville være et sikkert middel til direkte at øge incitamentet til omlægning til mere vedvarende energikilder. Alternativt kunne man tænke sig at det Europæiske Kvotehandels-system udbygges til et globalt system, men at man – da det nuværende system har vist sig helt utilstrækkeligt – samtidig skal foretage en gennemgribende revision af systemet.

Et globalt kvotehandelssystem bør derfor udvikles med meget begrænsede kvoter, hvis antal falder år for år i henhold til de ovennævnte årlige reduktionsmål. Desuden bør der som udgangspunkt ikke allokeres gratis CO2-udledningskvoter til forurenende virksomheder og industri. Disse bør tværtimod betale for alle deres udledninger af drivhusgasser for at sikre det størst mulige incitament til at reducere udslippet af drivhusgasser. Dertil kræves markant bedre kontrolsystemer samt strenge og effektive sanktionsmuligheder.

I begge tilfælde bør penge fra skat eller salg af kvoter gå til den pågældende nation og bruges til kollektiv trafik, bæredygtige projekter, hjælp til folk som er særligt hårdt ramt af afgifterne eller hjælp til ulandene.

Skrappere standarder

Under alle omstændigheder bør udledning af drivhusgasser mindskes via regulering, ved konsekvent at kræve mere klimavenlige standarder for aktiviteter/produkter som bidrager til den globale opvarmning. Dette gælder også de aktiviteter som er omfattet af et eventuelt skatte- eller kvotesystem, for at sikre at forbedringerne sker tilstrækkeligt hurtigt på trods af eventuelle fald i kvotekursen eller andre uforudsigelige økonomiske forhold, som kunne undergrave et kvote- eller skattesystems effektivitet. Det må understreges at hensyn til klimaet altid skal prioriteres over hensyn til markedet.

5. Introduktion af en ny global bæredygtig økonomi

I den nuværende neoklassisk definerede globale økonomi opfattes en vækst i BNP som det evigt saliggørende instrument for at sikre global udvikling og velfærd, dette uagtet at en stigende del af BNP fremkommer ved aktivitet relateret til forureningsbekæmpelse og andre absolut negative sekundære effekter.

Globale institutioner som Verdensbanken, WTO og Den Internationale Valutafond støtter desværre endnu denne opfattelse. En sådan forsimplet opfattelse er imidlertid i stærk modstrid med målsætningen for vores forpligtelse til at sikre vores børn og fremtidige generationers behov og en mangfoldig natur. En positiv global udvikling bør i stedet

tilrettelægges med det formål at sikre størst mulig livsglæde og livskvalitet hos befolkningerne - herunder deres glæde ved at videregive bæredygtige samfund og ægte natur til fremtidige generationer – og ikke ud fra simple BNP-betragtninger.

Vores økonomiforståelse bør derfor gennemgå et kritisk eftersyn. Vi skal bevæge os væk fra den antagelse at naturressourcerne kan betragtes som uendelige, og at vi mennesker har ubetinget ret til at udnytte dem til gavn for os selv. For fremtiden skal den globale økonomi indordnes under den „endelige“ ramme for økologi og naturressourcer, og vi skal omstille vores forbrugsmønster således at brugen af de absolut begrænsede ressourcer som vi forbruger (fossile brændsler) skal reduceres dramatisk, og således at de fornyelige ressourcer kun anvendes såfremt forbruget/anvendelsen kan siges at indgå i en form for genanvendelse/cyklisk forbrug.

6. Befolkningsudvikling

En verden hvor alle mennesker har det samme ressourceforbrug som de rigeste lande i dag er ikke bæredygtig. Det kan synes indlysende at med en konstant øget befolkning på kloden, og med voksende velstandsudvikling i de fleste lande, så øges presset på naturressourcerne og forbruget af fossile brændsler som bidrager til den globale opvarmning.

Imidlertid er forholdet mellem befolkningstilvækst og stigende CO₂-udledninger ikke så ligetil: De lande der har en høj befolkningstilvækst er hovedsageligt udviklingslande, der udleder meget lidt drivhusgas per person. I de industrialiserede lande, hvor der udledes allerflest drivhusgasser, er befolkningstilvæksten meget lille eller endda negativ.

Situationen forholder sig forskelligt i disse to typer lande.

Udviklingslande med høj befolkningstilvækst

I mange lande udgør den overvældende fattigdom og befolkningstilvæksten en ond cirkel. Fattige indbyggere er ofte tvunget til at få mange børn for at sikre deres egen overlevelse, og den resulterende stigende befolkning øger presset på samfundets ressourcer og forværrer den eksisterende fattigdom.

Den eneste løsning der indtil videre har vist sig at være virkningsfuld for at stoppe befolkningstilvækst er fattigdomsbekæmpelse og velstandsudvikling, som fører til en øget levestandard – og i næsten samtlige tilfælde en markant stigning i samlede CO₂-udledninger. Heri ligger et fundamentalt dilemma, idet ethvert indgreb kan få den modsatte klimamæssige virkning end den ønskede.

Klimabevægelsen anerkender at verden bør tilstræbe en bæredygtig befolkningsudvikling af økologiske, klimamæssige, såvel som sociale og velstandsmæssige grunde. Derimod er indgriben imod befolkningstilvækst i tredjeverdenslande et tveægget sværd i en klimasammenhæng og bør derfor ikke ses som et primært led i klimakampen.

Det kan være fristende i vores – meget rige – del af verden at henvise til at løsningen af klimakrisen besværliggøres af befolkningstilvæksten i den tredje verden og derved fratage os selv en del af ansvaret for klimakrisen. Vi vil gerne modarbejde denne tendens, som vi mener afleder vores opmærksomhed fra det vigtigste arbejde der egentlig bør begynde herhjemme.

Løsningen er derfor at vi i de rige lande forpligter os til at bekæmpe fattigdom og sikre bæredygtig udvikling i disse fattige lande, herunder ved at bidrage med viden og teknologi, således at deres velstandsudvikling sker på en måde som – til forskel for vores egen velstandsudvikling – sker uden at bidrage med massive forøgede drivhusgasudledninger. Samtidig, men sekundært, skal de fattigste lande sikres adgang til den fornødne viden og redskaber som muliggør en bedre familieplanlægning og dermed muliggør en lavere vækst i befolkningsantallet.

Rige lande med lav befolkningstilvækst

I de mest udviklede lande, hvor CO₂-udledninger per capita er højest, er befolkningstallet forholdsvis stabilt, eller i visse tilfælde lettere faldende. Dette bør betragtes som en positiv faktor med hensyn til kampen mod CO₂-udledninger og andre menneskelige miljøpåvirkninger, og derved for de kommende generationers livskvalitet.

Desværre glemmes denne vinkel tit i debatten om tendensen til faldende fertilitet i den vestlige verden. Kortsigtede økonomiske og sociale hensyn dikterer som regel at vi skal føde flere børn som arbejdskraft og forbrugere, og at vi som samfund derfor skal oprette økonomiske og andre incitamenter dertil. Dog bør vi altid huske at en økonomi der sikrer borgerne den bedst mulige livskvalitet på langt sigt nødvendigvis hviler på et sundt miljø og et stabilt klima. Derfor bør en fornuftig befolkningspolitik også tage klima og naturressourceforbrug i betragtning.

De udviklede lande bør således etablere strukturer og politikker som på sigt vil tillade en stabilisering eller reduktion af befolkningstallet ved at gøre en sådan forenelig med et samfund der trives både økonomisk og socialt. Dette bør selvfølgelig ske med størst mulig hensyn til personlig frihed, religiøs overbevisning og etiske overvejelser.

7. Tilpasning til klimaforandringer

Allerede nu er det nødvendigt med overførsel af ressourcer til de fattige: Mange udviklingslande har behov for særlig klimabistand for at kunne beskytte sig mod de nuværende klimaforandringer. De rige lande, som har været kilde til problemet, har en pligt til at finansiere et akut værn mod de uundgåelige konsekvenser. Det overordnede mål er dog at afvikle alle de udledninger som yderligere forværrer opvarmningen og dens konsekvenser, for nuværende og ikke mindst kommende generationers skyld.

Behandlet og godkendt af Landsudvalget den 11. november 2009